

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

40. TÝDEN (2.10.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Teplé a suché počasí podporuje výskyt/škodlivost třásněnek na mladé cibuli. Pěkné počasí má pokračovat, mohou začít škodit druhy, které bývají v říjnu pod prahem škodlivosti (zápředníček, makadlovka řepná aj.). Pokračuje žír drátovců a slabý nálet mšic. Lokálně mohou škodit dřepčící a housenky. Molice ukončuje kladení, stěhuje se na zimní hostitele, ale dospělci se budou líhnout po celý říjen. Na zahrádkách může být situace odlišná, škodí druhy, které jsou na polích vzácné. Ozimé obilniny používané k přerušení osevního sledu mohou být více napadeny virózy (sledovat přenašeče).

Brukvovitá zelenina - s postupujícím podzimem ubývá škůdců na zelenině, kteří dávají přednost mladé řepce, ale i nadále je třeba s nimi počítat. Na všech lokalitách zůstává nejpočetnější molice, která postupně přelétá na zimní hostitele, přesto jí je v porostech dostatek. Lokálně mohou škodit dřepčící, housenky zápředníčka, bělásků, můr (početnost můry kapustové se zvyšuje - objevují se škody na cukrovce), v hlávkách zelí jsou třásněnky. Přilétají samice mšice zelné, někde již malé kolonie, m. broskvoňové je méně, počasí je zatím příznivé, při nedostatku užitečných organismů se mohou namnožit (v závislosti na době sklizně).

Ostatní zelenina - zvyšuje se škodlivost třásněnek na mladé cibuli, kde se snadno přehlédnou. Probíhá podzimní žír drátovců, kteří mohou poškodit brambory a další podzemní části rostlin. V závislosti na srážkách může škodit pochmurnatka, monitorovat výskyt dospělců na žlutých lepových deskách. Na paprikách se mohou přemnožit mšice. Na mrkvi a celeru občas miny vrtalek, na celeru i vrtulí. Na červené řepě zničená srdéčka housenkami makadlovky řepné.

Riziková: molice, dřepčící, drátovci, zápředníček, housenky, třásněnky, mšice

Molice vlašovičnicková

- ukončuje kladení a postupně migruje na zimní hostitele. V dřívě napadených porostech se budou líhnout dospělci po celý říjen nebo ve skladech či na prodejnách.

Monitoring - dospělci a vajíčka na spodní straně listů, při masovém přeletu jsou dospělci všude v krajině.

Ochrana - v závislosti na početnosti dospělců. U molice je důležité ošetřit co největší plochu spodní části listů, nekvalitní ošetření (např. nevhodné trysky s velkými kapkami) rozhoduje o odlišnostech v napadení sousedících porostů různých pěstitelů.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- většinou pod prahem škodlivosti, ale s ohledem na pěkné počasí mohou během několika dní poškodit listy.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Za vysokých teplot je nižší účinnost přípravků, mechanickou bariérou je zakrytí sítěmi. Ponechání výdrolu řepky a výsev hořčice (meziplodiny) na pozemcích, kde se nepěstuje brukvovitá zelenina, odláká část dospělců od porostů zelenin.

Drátovci

- probíhá podzimní perioda škodlivého výskytu, dle počasí až do konce října.

Monitoring - půdní výkopky nebo vyrýpnout rostlinu i se zeminou. Ve sklizených

bramborech a kořenové zelenině provrtané dírkou, někdy s drátovci uvnitř.

Ochrana - citlivé plodiny (brambory, kořenová zelenina...) z pozemků s drátovci sklídit přednostně co nejdříve, čím déle zůstanou na pozemku, tím vyšší bude procento škod.

Novinka

Makadlovka řepná

- na červené řepě zpravidla neškodí, ale na pozemcích bez závlahy se začínají objevovat zničená srdéčka po žíru housenek. Pokračuje kladení, škodlivost se bude s ohledem na teplé a suché počasí zvyšovat.

Monitoring - drobné housenky ukryté mezi srdéčkovými listy, nad nimi pavučinka pokrytá trusem a půdou. Po zničení listů se zavrtávají do bulvy.

Ochrana - proti housenkám ukrytým v listech insekticidy nefungují, postačí pravidelná zálivka zajišťující růst nových listů (potravy) - housenky nemají potřebu zalézat do bulvy.

Zápředníček polní

- na brukvovité zelenině většinou slabý výskyt, častější na řepkách.

Monitoring - zelené housenky na spodní straně listů, mají tvar brousku (nejširší uprostřed). Při silném výskytu poletují dospělci v porostu. V letošním roce přetrvává z neznámých důvodů podprůměrná účinnost feromonových lapáků (početnost neodpovídá pozorovaným dospělcům v porostech ani poškození rostlin).

Ochrana - provádí se proti nejmladším housenkám.

Bělásek řepový

- housenky i vajíčka jednotlivě; škodlivost na podzim vzrůstá z důvodu nižší intenzity ochrany proti jiným škůdcům, která citlivé housenky běláška reguluje. Škodí především v hlávkách zelí a kapusty, kdy 1 housenka poškodí 1 hlávkou.

Monitoring - zelenožlutá vajíčka jednotlivě na spodní straně listů, housenky jsou zelené se žlutými tečkami na boku, tělo je pokryté drobnými, hustými chloupky. Místo žíru se pozná podle trusu na listech a v paždí listů.

Ochrana - provádí se proti nejmladším housenkám.

Housenky můr

- může škodit více druhů, na sledovaných lokalitách se vyskytují vzácně (letos je výskyt podprůměrný), ale na řepkách se vyskytují housenky můry gama, můry kapustové (škodí až do konce října - též na salátové řepě a cukrovce)

Monitoring - vajíčka na spodní straně listů i dalších částech rostlin, jednotlivě či v početných snůškách. Housenky nejčastěji na listech. Početnost dospělců vybraných druhů lze zjistit ze sítě světelných lapáků ÚKZÚZ.

Ochrana - ošetřuje se proti mladým housenkám krátce po vylíhnutí.

Mšice zelná

- pokračuje přilet samic, objevují se první pidikolonie.

Monitoring - okřídlení i bezkřídli jedinci na spodní straně listů nebo ukryté v hlávkách, pokrytí šedým voskovým ojíněním.

Ochrana - většinou regulovány ochranou proti dalším škůdcům, částečně i užitečnými organismy. Mšice ukryté v hlávkách kontaktní přípravky nezasáhnou.

Třásněnky

- dospělci i nymfy škodí na mladé cibuli, suché a teplé počasí jí vyhovuje, škodlivost bude vzrůstat. Na brukvovitou zeleninu přilétají noví jedinci, kteří mohou pronikat do hlávek zelí, kde se v místě sání tvoří nádorky.

Monitoring - tmaví i světlí dospělci a nymfy jsou volně na listech, na starších rostlinách jsou ukryti mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částečky půdy/písku.

Ochrana - na cibuli při začínajícím poškození listů sáním, u zelí zabránit vniknutí do hlávek, kde jsou před účinky přípravků chráněny. Ochrana cílena na další druhy škůdců brukvovité zeleniny většinou reguluje i třásněnku.

Užitečné organismy

- na lokalitách se mšicemi jsou občas larvy a kukly pestřenek, mšicomaři a jejich hyperparazitoidi, larvy dravých bejlo morek. V porostech se západníčkem se vyskytují lumci rodu *Diadegma*.

Zvyšuje se napadení mladé cibule třásněnkami, na malých rostlinách u země nemusí být vidět
- nepodcenit monitoring

Poškození od zápředníčka je na sledovaných lokalitách málo, ale ohniskově se může přemnožit

Teplé a suché počasí podporuje výskyt housenek makadlovky řepné, která v porostech stresovaných suchem (řepa neroste) zničí srdéčko a pak se prokouše do bulvy. Ochrana - dostatečná zálivka porostu, která obnoví růst nových listů.

Vlevo zničené srdéčko makadlovkou na rostlině stresované suchem. Vpravo - pokud listy rostou, housenka dělá jen kosmetickou vadu.

Pokračuje slabý nálet mšic